

desetkrát varhany

pokaždé jinak

Pavel Šmolík
&
hosté

koncertní cyklus 2012 – 2013

Vážení posluchači,

v cyklu deseti koncertů bych vám rád umožnil poznat varhany v zajímavých souvislostech, a to jak díky neotřelým nástrojovým kombinacím (kytara, klavír, chlapecký sbor) za pomoci hostů koncertů, tak i díky široké paletě rozdílných prostorů, v nichž se koncerty uskuteční a z nichž některé se k hudebním produkcím používají, bohužel, velmi zřídka.

Pavel Šmolík

Při svíčkách v krápníkové kapli

Kaple sv. Máří Magdaleny, Příbram – Svatá Hora
čtvrtek 13. září 2012 v 18.30 a 20.00 hodin

Francouzská a německá monumentalita

Kostel sv. Jakuba, Příbram
čtvrtek 11. října 2012 v 19.00 hodin
host: Pavel Novotný – trombón

Dušičkové meditace s Antonínem Dvořákem

Hřbitovní kaple sv. Kříže, Příbram
čtvrtek 8. listopadu 2012 v 19.00 hodin
host: Zdeněk Fous – bas

Varhany a struny

Refektář (barokní jídelna), Příbram – Svatá Hora
čtvrtek 13. prosince 2012 v 19.00 hodin
host: Musica Podberdensis

Totální improvizace

Státní okresní archiv Příbram
čtvrtek 10. ledna 2013 v 19.00 hodin

Koncert pro dvě klaviatury I.

Divadlo AD, Příbram, Velká scéna
čtvrtek 14. února 2013 v 19.00 hodin
host: Jaroslav Šaroun – klavír

Koncert pro dvě klaviatury II.

Galerie Františka Drtikola, Ernestinum, Příbram
čtvrtek 14. března 2013 v 19.00 hodin
host: Jitka Šlechtová – cembalo

Píseň písní

Kostel sv. Vojtěcha, Březové Hory – Příbram
čtvrtek 11. dubna 2013 v 19.00 hodin
host: Ivan Boreš – kytara

Na Makovou horu za gregoriánským chorálem

Maková hora, kostel P. Marie Karmelské, Smolotely
čtvrtek 9. května 2013 v 19.30 hodin; zvl. autobus
z Jiráskových sadů bude vypraven v 19.00 hodin
host: chlapecký sbor Bruncvík

Johann Sebastian Bach na Svaté Hoře

Svatá Hora – Bazilika Nanebevzetí Panny Marie, Příbram
čtvrtek 13. června 2013 v 19.00 hodin

Při svíčkách v krápníkové kapli

Neobvyklé přítmi komorního prostoru kaple v blízkosti svatohorských schodů, z nějž vystupují bělavé sochy svatých, osvětlené svíčkami nabízí příhodné podmínky pro koncert na varhanní positiv – přenosný typ varhan. Zníť budou především skladby barokní a klasicistní, spíše komorní a barevné než monumentální a hlasité. Budete mít možnost slyšet Kerlovu Kukaččí capriccio nebo Battalia – skladbu, napodobující válečnou vřavu. Koncert se vzhledem ke kapacitě prostoru (40-50 osob) uskuteční dvakrát po sobě. Doporučujeme teplé oblečení.

Francouzská a německá monumentalita

Varhanní hudba je oproti skladbám pro jiné hudební nástroje v mnohých ohledech velmi specifická. Je to také dáno tím, že varhany prošly v průběhu historie barvitým vývojem a lze tedy říci, že v každém stylovém období, i v různých destinacích se stavěly velmi odlišné nástroje. Interpretovat francouzskou romantickou hudbu na německý typ nástroje – kterým jsou varhany v kostele sv. Jakuba – není tedy bez obtíží. Prostor tohoto chrámu, ale i spolupráce hráče na trombón ke kombinaci francouzských a německých skladeb, vzniklých pro provedení v katedrálách, přímo vybízí.

Dušičkové meditace s Antonínem Dvořákem

Jméno Antonína Dvořáka je s Příbramí nerozlučně spjato. Proto není možné jej opominout ani v tomto koncertním cyklu. Při volbě místa provedení koncertu složeného z jeho skladeb jsem připadl na myšlenku využít pro tento účel kaple sv. Kříže, která jinak slouží výhradně k pohřebním obřadům. V této myšlence mě utvrdil i fakt, že v této kapli se nacházejí nově zrekonstruované varhany. Rovněž se domnívám, že hluboké poselství Dvořákových Biblických písní vyníí nejlépe v této kapli.

Varhany a struny

Má spolupráce se souborem Musica Podberdensis se datuje již od jeho počátků – vždyť jedním z jeho členů je i primárius Příbramské filharmonie, Pavel Kopecký. Mezi naše společné projekty tak patří například provádění koncertů pro varhany a smyčce. Je obdivuhodné, kolik skladeb tohoto druhu vzniklo v 17. a 18. století na území Čech.

Totální improvizace

Mám-li publiku stručně vyložit, co je to varhanní improvizace, obvykle ji charakterizuji jako komponování skladby, kterou však autor nezapisuje, nýbrž ji přímo hraje. Pro varhaníky je tento obor typický, současně však obávaný. Všichni studujeme rozdíly stylů a forem, to, co toccatu dělá toccatou a chorální předehru chorální předehrou. Výsledek improvizace však přesto není nikomu dopředu znám. Každá improvizace je tak neopakovatelná. A proč „totální improvizace“? Celý koncert bude totiž tvořen pouze improvizovanou hudbou různých stylů a forem, v poněkud improvizovaném koncertním sále, a třeba – bude-li zájem – i na témata vás, posluchačů.

Koncert pro dvě klaviatury I.

Uslyšet spolu znít varhany a klavír, to se nepříhodí každý den. Důvodů je spousta: ve většině kostelů sice varhany stojí a některé z nich dokonce i hrají, ale klavír v kostele?

Kdo by jej tam hledal. A pokud bychom klavír do kostela i zapůjčili, nastávají další komplikace: na kůr jej na zádech nikdo nevyneseme a hrát duo na dálku je nemyslitelné. Nemluvě o tom, že varhany mohou být naladěny nepatrně výš, nebo níž než klavír, a je po koncertě. I skladby pro varhany a klavír bývají někdy označovány jako méně zajímavé. Že tomu tak není, můžete sami posoudit, protože příbramské Divadlo disponuje varhanami i klavírem v témže sále. Tak proč této příležitosti nevyužít k neobvyklému setkání dvou klávesových nástrojů?

Koncert pro dvě klaviatury II.

Duo cembala a varhan je poměrně obvyklou kombinací. Vždyť barokní klávesoví hráči se obvykle neprofilovali jako „pouze varhaníci“, „jen cembalisté“ nebo „výhradně klavichordisté.“ Mnohé tehdejší skladby pro klávesové nástroje je tedy možné interpretovat jak na varhany, tak i na cembalo. Tak je tomu i v případě hned několika kompozic Bachova syna Carla Phillipa, Španěla Antonia Sollera i současného autora Ruperta Friebergera, které zazní v rámci tohoto koncertu v příjemném a akustickém prostředí jezuitského refektáře.

Píseň písní

Když jsem byl kytaristou Ivanem Borešem a varhaníkem Mikolášem Troupem pozván ke společnému chrámovému koncertu v Prachaticích, nedokázal jsem si představit souhru tak tiše se tvářícího nástroje, jakým je kytara, s nástrojem obvykle často hlučně bouřícím, varhanami. Výsledkem společné improvizace na dvoje varhany a kytaru na motivy textů básnické sbírky Písně písní jsem proto byl ohromen. Nejenže se kytara zvukově prosadila, a nezůstala tak v pozadí mohutného zvuku varhan, ale Ivan Boreš ji rozezněl v neočekávaných zvukových polohách, jak ostatně můžete slyšet i na záznamu na serveru Youtube nebo osobně při návštěvě tohoto koncertu.

Na Makovou horu za gregoriánským chorálem

Měsíc květen je tradičně chápán jako brána mezi vrcholícím jarem a nastupujícím létem. I Velikonoce, jejichž křesťanský aspekt – oslava Kristova vzkříšení, i aspekty lidové – oslava znovuzrození přírody, k tomu přispívají. A právě květen je měsícem začínajících mariánských poutí. I Vy máte možnost absolvovat jednu takovou netypickou pouť, a to na Makovou horu. Připraveno bude občerstvení ve formě zpěvu chlapeckého sboru, střídaného zvukem místních barokních varhan.

Johann Sebastian Bach na Svaté Hoře

Už při slavnosti žehnání chórových varhan ve svatohorské bazilice zněla hudba Johanna Sebastiana Bacha v podání titulárního varhaníka svatohorské baziliky Doc. Jaroslava Tůmy. Důvodem byl především fakt, že ač jsou tyto varhany navrženy jako nástroj liturgický, z hlediska stylové interpretace jim nejvíce sluší hudba středo- a jihoněmeckého baroku. I proto jsem se, jako jejich stálý varhaník, na nich letos rozhodl provést koncert sestavený výhradně ze skladeb Bachových, vhodných pro tento menší typ nástroje. Zazní tak autorovy přepisovky vivaldiovských koncertů nebo jeho chorální předehry.

Vstupenky (150/90 Kč) nebo permanentní vstupenky na všechny koncerty cyklu (1200/750 Kč) v předprodeji v Knihovně J. Drdy Příbram nebo na pavelsmolik@seznam.cz.